

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

від 11 травня 2016 року № 10-2

м. Київ

Про результати фінансового аудиту Міністерства аграрної політики та продовольства України

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України "Про Рахункову палату" розглянуто Звіт про результати фінансового аудиту Міністерства аграрної політики та продовольства України. За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Касове виконання загального фонду держбюджету центрального апарату Мінагрополітики протягом 2015 року становило 86191,5 тис. грн, або 28,7 відсотка. Касові видатки із спеціального фонду держбюджету не здійснювались. Аудитом встановлено, що в 2015 році центральному апарату Мінагрополітики передбачались видатки в обсязі 358519,1 тис. грн, у тому числі за загальним фондом 300700,7 тис. грн, спеціальним – 57818,4 тис. гривень. Низький показник виконання бюджетних програм центральним апаратом Мінагрополітики пов'язаний із неефективним управлінням коштами державного бюджету, зокрема, через незатвердження паспортів бюджетних програм і несвоєчасне затвердження порядків використання коштів.

2. В усіх суттєвих аспектах кошти державного бюджету використані на цілі, визначені Законом України «Про Державний бюджет України на 2015 рік», фінансово-господарські операції проведено відповідно до вимог законодавчих і нормативно-правових актів, які регулюють питання використання бюджетних коштів.

Разом з тим аудитом виявлено ряд випадків використання Мінагрополітики бюджетних коштів на загальну суму 1517,7 тис. грн з недотриманням вимог законодавства та нормативно-правових актів, зокрема:

- отримано послуги на загальну суму 1105,1 тис. грн до взяття бюджетних зобов'язань, що є недотриманням вимог статті 46 Бюджетного кодексу України;

- проведено виплати компенсації невикористаних відпусток на загальну суму 236,2 тис. грн за період з 2004 по 2014 роки, що свідчить про недотримання Закону України «Про відпустки»;

- у 2015 році сплачено 112,6 тис. грн комунальних і телекомунікаційних послуг, які фактично спожиті іншими організаціями, розміщеними в одній будівлі з Міністерством;

- проведено виплати індексації на загальну суму 42,8 тис. грн, що є недотриманням вимог постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2015 № 1013 «Про упорядкування структури заробітної плати, особливості проведення індексації та внесення змін до деяких нормативно-правових актів»;

- оплата витрат за закордонними відрядженнями на загальну суму 21,0 тис. грн здійснювалась з недотриманням вимог Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 13.03.1998 № 59.

3. Фінансова та бюджетна звітність центрального апарату Мінагрополітики станом на 01.01.2016 була складена і сформована з дотриманням встановлених наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44 «Про затвердження Порядку складання фінансової та бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів» вимог, забезпечує достовірність даних щодо надходжень, витрат бюджетних коштів і в основному правильно визначає фінансовий стан центрального апарату Міністерства в усіх суттєвих аспектах.

При цьому під час проведення аудиту виявлені викривлення. Так, у порушення норм чинного законодавства у фінансовій звітності Мінагрополітики за 2015 рік неповною мірою відображена інформація, яка є суттєвою для користувачів цієї звітності, зокрема, щодо виплат при звільненні працівників – 808,7 тис. грн, складу зобов'язань на загальну суму дебіторської заборгованості 238578,1 тис. грн та кредиторської заборгованості – 274938,0 тис. грн, строків і причин їх утворення на початок звітного періоду, заборгованості зі сплати членських внесків України до бюджету Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) на загальну суму 45668,3 тис. грн (за курсом НБУ станом на 31.12.2015), а також детальної інформації про основні засоби та запаси.

4. Мінагрополітики у I півріччі 2015 року не визначало та не затверджувало відповідним наказом свою облікову політику, що є недотриманням вимог Закону України від 16.07.99 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (стаття 8 частина 5, далі – Закон № 996), Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 125 „Зміни облікових оцінок та виправлення помилок” (пункт 4), Методичних рекомендацій щодо облікової політики суб'єкта державного сектору (пункт 2). Облікову політику Мінагрополітики затверджено лише 03.07.2015 наказом № 261.

5. Із трьох процедур внутрішнього контролю (процедура авторизації, інвентаризації, процедура оцінки придбаних товарно-матеріальних цінностей, виконаних робіт і наданих послуг), які досліджувалися в Мінагрополітики, належним чином застосовується лише процедура авторизації. Документування ідентифікації, оцінки та визначення способів реагування на ризики в Мінагрополітики не здійснюється. Перевірка правильності ведення бухгалтерського обліку та достовірності фінансової і бюджетної звітності безпосередньо у центральному апараті Міністерства у 2015 році планами проведення внутрішніх аудитів не передбачалася і не здійснювалася, що є недотриманням постанови Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади» (підпункт 2 пункту 2, далі – Постанова №1001). Зовнішня оцінка якості внутрішнього аудиту в Міністерстві з боку Державної фінансової інспекції у цей період не здійснювалася, що посилювало ризики незабезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку та недостовірності фінансової і бюджетної звітності.

6. Під час проведення аудиту виявлено факти порушень і недоліків при здійсненні фінансово-господарських операцій, які мають обмежений вплив на фінансову і бюджетну звітність об'єкта аудиту станом на 01.01.2016. Зокрема:

6.1. Проведення Міністерством інвентаризації в 2015 році здійснювалося з порушеннями Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 № 879 (далі – Положення № 879), у стислі строки та неякісно. Крім того, у Мінагрополітики у 2015 році інвентаризація розрахунків з кредиторами за КПКВК 2801050, КПКВК 2801180, КПКВК 2801520 не проводилася, що є недотриманням Закону № 996 і Положення № 879.

Під час спостереження за проведенням вибіркової інвентаризації у 2016 році встановлено: інвентаризація проводилася неповним складом інвентаризаційної комісії, що є недотриманням вимог пункту 1 розділу II Положення № 879. Проведеною інвентаризацією встановлено лишки на загальну суму 121,0 тис. гривень.

6.2. Нарахування з оплати праці працівників Міністерства в 2015 році були занижені на 2,1 тис. грн, у тому числі недонараховано надбавку за вислугу років – 1,1 тис. грн, надбавку за високі досягнення у праці – 1,0 тис. гривень.

6.3. Облік зобов'язань за КПКВК 2801410 у 2015 році не проводився, дані за цією програмою в облікових регістрах відсутні, що є недотриманням частини 5 статті 9 Закону № 996. Крім того, за цією програмою не складалися меморіальні ордери, що є недотриманням пункту 3.5 розділу 3 Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затвердженого наказом

Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88, та Інструкції про форми меморіальних ордерів бюджетних установ та порядок їх складання, затвердженої наказом Державного казначейства України від 27.07.2000 № 68 (далі – Інструкція № 68).

У балансі (форма №1) Мінагрополітики, рядок 427, не зазначено окремо суму 5,8 тис. грн за субрахунком 362 «Розрахунки з підзвітними особами», а включено її до загальної суми кредиторської заборгованості в рядку 420, що є недотриманням Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2012 № 44.

При цьому існує значний ризик втрати активу на загальну суму 59 012,0 тис. грн, який є дебіторською заборгованістю, що виникла за фінансовою допомогою, наданою на зворотній основі сільськогосподарським підприємствам АПК протягом 1998-1999 років за рахунок коштів резервного фонду Кабінету Міністрів України.

6.4. Ведення обліку необоротних активів Мінагрополітики в 2015 році здійснювалось з численними порушеннями нормативних актів і недотриманням вимог законодавства. Як наслідок, фінансова звітність, примітки до неї містять недостовірні дані, зокрема, в обліку вартість активів завищено на суму 156,9 тис. грн та занижено на 428,5 тис. гривень.

6.5. Ведення обліку запасів Мінагрополітики в 2015 році в окремих випадках здійснювалося з недотриманням нормативних актів, що і призвело до недостовірності відображення даних у фінансовій звітності та примітках до неї, зокрема, завищено в обліку вартість активів на суму 46,3 тис. гривень.

Інформація про дооцінки майна у фінансовій звітності – звіті про рух матеріалів і продуктів харчування (форма № 6) – станом на 01.01.2016 відображена недостовірно у зв'язку з тим, що дооцінка запасів у Мінагрополітики в 2015 році не проводилась.

Списання товарно-матеріальних цінностей здійснювалося комісією, створеною для проведення інвентаризації. В актах на списання відсутні дані щодо строків перебування запасів в експлуатації та підстав непридатності. Також відсутні роздавальні відомості, які відповідно до визначеної облікової політики підприємства є підставою для складання акта на списання запасів.

Запаси за місцем зберігання в книзі складського обліку запасів за одиницями обліку та кількістю матеріально відповідальною особою Мінагрополітики не обліковувалися.

7. Крім того, аудитом встановлено, що нормативно-правове забезпечення ведення бухгалтерського обліку та складання звітності потребує вдосконалення в частині відображення у звітності інформації про операції з пов'язаними сторонами, завдані збитки державного бюджету та стан відшкодування завданих збитків.

8. Мінагрополітики вживалися заходи для реалізації усіх 18-ти рекомендацій Рахункової палати, наданих за результатами попереднього

аудиту. Однак, незважаючи на це, повністю виконано лише 12 рекомендацій, решта перебуває в стані виконання.

9. Під час проведення фінансового аудиту Мінагрополітики отримано належні аудиторські докази для висловлення модифікованого (умовно-позитивного) висновку щодо законності проведених витрат і модифікованого (умовно-позитивного) висновку щодо фінансової та бюджетної звітності.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати фінансового аудиту Міністерства аграрної політики та продовольства України затвердити.

2. Про результати аудиту поінформувати Верховну Раду України.

3. Відомості про результати фінансового аудиту Міністерства аграрної політики та продовольства України у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінету Міністрів України і рекомендувати:

- з метою переходу на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку і звітності вжити заходів щодо організації Міністерством фінансів України та Державною казначейською службою України навчання працівників головних розпорядників коштів державного бюджету з питань застосування національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі;

- звернути увагу на необхідність здійснення Держфінінспекцією (з 03.02.2016 Державною аудиторською службою України) контролю за станом внутрішнього аудиту центральних органів виконавчої влади шляхом оцінки його якості, що дасть змогу забезпечити функціонування ефективної системи внутрішнього контролю та запобігти випадкам шахрайства і помилок, які можуть вплинути на достовірність фінансової та бюджетної звітності;

- з метою ефективного використання потенційних можливостей Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) звернути увагу Міністерства фінансів України на необхідність передбачати щороку з урахуванням фінансових можливостей у загальному фонді державного бюджету кошти для сплати внесків до бюджету цієї організації;

- з метою вирішення питання дебіторської заборгованості, яка виникла за фінансовою допомогою, наданою на зворотній основі сільськогосподарським підприємствам АПК протягом 1998-1999 років за рахунок коштів резервного фонду Кабінету Міністрів України, звернути увагу Міністерства фінансів України і Міністерства аграрної політики та продовольства України на необхідність прийняття узгодженого рішення з цього питання;

- з метою більш повного розкриття інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності, рекомендувати Міністерству фінансів України ввести в дію національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку в державному секторі та розглянути можливість внесення змін до нормативно-правових актів у частині відображення у фінансовій звітності суб'єктів

господарювання державного сектору інформації про завдані збитки державному бюджету та стан відшкодування цих збитків.

4. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати фінансового аудиту надіслати Міністерству аграрної політики та продовольства України і рекомендувати:

- з метою підвищення ефективності внутрішнього контролю, а саме процедури авторизації бухгалтерських і розрахункових документів, застосувати селективний розподіл здійснення внутрішніх перевірок за обсягом платежу;

- для поліпшення застосування процедури авторизації бухгалтерських і розрахункових документів застосовувати контрольні листи, які містять перелік необхідних підписів;

- з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності провести суцільну інвентаризацію, яка повинна охопити всі види зобов'язань та всі активи Мінагрополітики незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі предмети, що модернізуються, ремонтуються незалежно від технічного стану. Також інвентаризації підлягають активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать Міністерству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні, інші активи. Через великий обсяг робіт для безпосереднього проведення інвентаризації у місцях зберігання утворити робочі інвентаризаційні комісії. Перед проведенням інвентаризації інвентаризаційній комісії доручити здійснення інструктажу членів робочих інвентаризаційних комісій. Під час проведення інвентаризації зобов'язати інвентаризаційну комісію здійснювати контрольні перевірки правильності проведення інвентаризації;

- з метою підвищення ефективності процедури внутрішнього контролю, затвердити відповідні інструкції з оцінки придбаних товарно-матеріальних цінностей, виконаних робіт та наданих послуг;

- з метою забезпечення правильності ведення бухгалтерського обліку і достовірності фінансової та бюджетної звітності щороку планувати та здійснювати внутрішній аудит апарату Міністерства;

- враховуючи, що управління ризиками є складовою частиною управління установою, виконання завдань і функцій та здійснюється керівниками всіх рівнів, працівниками установи, впровадити ідентифікацію, оцінку, визначення способів реагування на ризики та їх документування;

- з метою забезпечення функціонування ефективної системи внутрішнього контролю і запобігання випадкам шахрайства та помилок, які можуть вплинути на достовірність фінансової та бюджетної звітності, чітко дотримуватись вимог підпункту 2 пункту 2 Постанови № 1001;

- з метою забезпечення належного ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової та бюджетної звітності привести положення про бухгалтерську службу у відповідність із Бюджетним кодексом України та Типовим положенням про бухгалтерську службу бюджетної установи, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26.01.2011 № 59;

- з метою недопущення порушень в оплаті праці працівників своєчасно видавати накази з питань оплати праці та доводити їх до відома працівників, відповідальних за нарахування оплати праці, а також застосувати додаткові заходи внутрішнього контролю для зменшення впливу можливих ризиків при нарахуванні заробітної плати;

- з метою недопущення додаткових витрат державного бюджету на оплату праці суворо дотримуватись вимог статей 10, 11 і 12 Закону України від 15.11.1996 № 504/96-ВР «Про відпустки», особливо в частині своєчасного надання працівникам до кінця робочого року відпусток;

- з метою ефективного використання потенційних можливостей Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (ФАО) щороку передбачати в повному обсязі в бюджетному запиті кошти для сплати внесків до бюджету цієї організації;

- з метою достовірного відображення заборгованості у звітності дотримуватись вимог національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 «Зобов'язання»;

- з метою недопущення незаконних витрат державного бюджету на оплату відряджень, у тому числі за кордон, посилити внутрішній контроль за складанням звітів про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, і відшкодуванням працівникам понесених під час відряджень витрат;

- з метою недопущення використання бюджетних коштів не за цільовим призначенням забезпечити відшкодування спожитих комунальних і телекомунікаційних послуг іншими організаціями, які розміщуються в одній будівлі з Міністерством;

- з метою уникнення втрати активів привести облік зобов'язань у відповідність із вимогами чинного законодавства, зокрема, Закону № 996, Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 26.06.2013 № 611, та Інструкції № 68, а також своєчасно проводити претензійно-позовну роботу щодо боржників;

- з метою розкриття інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності, чітко дотримуватись вимог національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

5. Оприлюднити рішення на офіційному веб-сайті Рахункової палати.

6. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Рахункової палати Шулежко М.Я.

Голова Рахункової палати

Р.М. Магута